Het Immuun Reconstitutie Inflammatoir Syndroom bekeken door de bril van de huisarts

Haio: ASSELMAN Valerie , U.A.
Promotor: REMMEN Roy , U.A.
Praktijkopleider: IARCHY - ALGEMENE HEELKUNE Jean , ROSIER - URGENTIEGEN. Philippe

Context: Ik ben een Haio met reeds wat wetenschappelijke bagage en publicaties tijdens mijn opleiding als assistent in interne geneeskunde in Zuid Afrika. Vandaar besloot de Universiteit Antwerpen na overleg met de Commissie Masterproef mij de opdracht te geven een artikel te schrijven, relevant voor de huisarts, gebaseerd op mijn reeds gepubliceerde werken. Dit resulteerde in een artikel over het Immuun Reconstitutie Inflammatoir Syndroom (IRIS).

Onderzoeksvraag: Het bewustmaken van de huisarts over dit syndroom zodat het 'wat', 'waarom' en 'waarom nu' omtrent ontstaan en her opflakkeren van bepaalde aandoeningen beter begrepen zullen worden indien geconfronteerd met een patiënt met IRIS.

Methode: In deze thesis gebruiken we informatie van mijn eerdere publicaties omtrent IRIS. Het wetenschappelijk werk aan de basis van deze vertaalslag omvat een Zuid-Afrikaans project, getiteld 'Central nervous system disorders after starting antiretroviral therapy (ART) in South Africa' waar ik gedurende een tweetal jaren actief mee bezig was en wat resulteerde in een publicatie in AIDS als eerste auteur. Ook werd een aanvullend literatuur nazicht uitgevoerd via artikels verworven van de databank 'Pubmed'.

Resultaten: Hoe is dit nu relevant voor de Belgische huisarts? Een groot deel van deze aandoeningen werden veroorzaakt door het verbeteren van het immuun stelsel na initiëren van ART. Dit fenomeen wordt Immuun Reconstitutie Inflammatoir Syndroom of IRIS genoemd. IRIS komt niet alleen voor bij HIV-infectie maar eender welke aandoening/status geassocieerd met snelle verbetering in immuunrespons kan dit fenomeen uitlokken. Dit artikel schetst IRIS aan de hand van een HIV-positieve Congolese man die multipele IRIS episoden doormaakte en zal dan overgaan tot het verder toelichten van IRIS vanuit verschillende invalshoeken relevant voor de Belgische huisarts. IRIS is een fenomeen dat wij ook in de huisartspraktijk zien en waarvan iedere clinicus zich bewust zou moeten zijn. Behalve bij HIV-geïnfecteerde patiënten en orgaantransplant-recipiënten, ziet men IRIS ook postpartum en na gebruik van biologicals of post chemotherapie. Als voorbeeld, in de eerste 3 maanden postpartum bestaat er een 5 maal verhoogd risico op het ontstaan van Reumatoïde artritis in vergelijking met perioden buiten de zwangerschap. Andere auto-immuunziekten zoals de ziekte van Graves en Hashimoto thyroïditis tonen een gelijkaardig verloop. Gewoonlijk houden we de pathogeen verantwoordelijk voor het ontstaan en verloop van een infectieziekte. Doch de cruciale rol van het immuunsysteem van de gastheer in de pathogenese van infectieziekten wordt langzaam duidelijker. Een robuuste inflammatoire respons op pathogenen lijkt belangrijk voor de effectieve eliminatie van deze microben, doch net deze respons kan nefast zijn voor de gastheer als het optimaal evenwicht tussen inflammatoir en anti-inflammatoir niet gerespecteerd is. Deze precaire balans ligt aan de basis van het Immuun Reconstitutie Inflammatoir Syndroom. Het onderliggende mechanisme voor (her) opflakkeren van ziekte tijdens het herstel van onze immuniteit wordt, in deze thesis, onder de loep genomen bij vrouwen postpartum. IRIS blijkt een erg heterogene aandoening, met een klinisch beeld dat afhangt van het geassocieerde pathogeen of antigeen en kan zich presenteren als een infectieuze aandoening of een auto-immuunziekte. Zowel de diagnostiek als de behandeling van dit syndroom blijven nog een uitdaging. Het stellen van de diagnose is arbeidsintensief en niet gemakkelijk en iets dat we over laten aan de

tweede lijn. Er is nood aan onderzoek naar betere diagnostische methoden, naar pathogenese en behandelingsopties.

Conclusie: Als huisarts is het belangrijk dat we ons bewust zijn van het bestaan van het Immuun Reconstitutie Inflammatoir Syndroom. Dit syndroom treedt op tijdens perioden van immuun herstel zoals in de eerste maanden postpartum en na stopzetten van immuun onderdrukkende medicatie. Extra waakzaamheid is hier dan op zijn plaats. Herkenning van dit syndroom voorkomt dat, in geval van infectie, onnodig antimicrobiële middelen worden ingezet en dat, in sommige gevallen, behandeling met ontstekingsremmende therapie tijdig wordt gestart. Een huisarts die op de hoogte is van IRIS kan verheldering en inzicht bieden aan onze patiënten die zich afvragen waarom ze deze aandoening doormaken en waarom juist nu.